

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Martina Lachmanna a soudců Martina Bobáka a Jana Ferneckého ve věci

žalobce: **Bc. M. H.**
bytem X

proti
žalované: **Česká advokátní komora**
sídlem Národní 16, 110 00 Praha 1

o žalobách proti rozhodnutím žalované ze dne 30. 9. 2024,
čj. 10.01-000406/24-0003, a
čj. 10.01-000408/24-0003,

takto:

- I. Žaloby se zamítají.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce podal dvě žaloby proti dvěma rozhodnutím žalované, která v obou případech k žádosti žalobce dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (zákon o advokacii), neurčila advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby. Soud ověřil, že jak obě rozhodnutí žalované
 - ze dne 30. 9. 2024, čj. 10.01-000406/24-0003 (**rozhodnutí I**; řízení vedeno pod sp. zn. 14 A 53/2024),

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

- ze dne 30. 9. 2024, čj. 10.01-000408/24-0003 (**rozhodnutí II**; řízení původně vedeno pod sp. zn. 14 A 54/2024),

tak obě žaloby pojednávají o obdobných otázkách. V podstatném obsahu se tyto věci neodlišují. Jelikož žaloby směřují proti obdobným rozhodnutím žalované, obsahují skutkově i právně podobné otázky, předseda senátu usnesením ze dne 17. 3. 2025 rozhodl o spojení těchto žalob ke společnému projednání.

Rozhodnutí I a žaloba proti němu

2. Žádostí ze dne 30. 7. 2024 žalobce požádal žalovanou o určení advokáta k poskytnutí bezplatného zastoupení v řízení před Ústavním soudem o ústavní stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 7. 2024, čj. 35 Cdo 174/2024-199. Žalovaná rozhodnutím I neurčila advokáta pro nesplnění podmínek prokázání příjmových a majetkových poměrů dle § 18c odst. 4 zákona o advokacii a prokázání, že je žalobce osobou, jejíž příjmové a majetkové poměry odůvodňují určení advokáta bezplatně v režimu § 18c odst. 5 zákona o advokacii. Žalovaná dále s odkazem na evidovaný počet žádostí žalobce o určení advokáta shledala, že žalobce je vysoce procesně aktivní osobou, která zjevně nadužívá institut určení advokáta bezplatně.
3. Proti rozhodnutí žalované I se žalobce bránil žalobou, v níž mj. namítl, že
 - žalovaná nevydala rozhodnutí ve lhůtě přiměřené a včasné ve smyslu § 6 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (správní řád), tedy žalovaná rozhodla až po uplynutí lhůty k podání ústavní stížnosti;
 - důvod pro nesplnění podmínek § 18c zákona o advokacii žalovaná dovedla z počtu evidovaných žádostí o určení advokáta, nepřihlédla k povaze konkrétního řízení;
 - od žalobce nelze spravedlivě požadovat, aby zpeněžil spoluvlastnický podíl na nemovitosti pro získání prostředků k uhrazení zastoupení advokátem, neboť by to bylo v rozporu s judikaturou;
 - žalobce prokázal své příjmové a majetkové poměry doložením příspěvku na bydlení a výpisem z účtu, přesto žalovaná podmínila rozhodnutí předložením nájemní smlouvy k družstevnímu bytu X v Mělníku, čímž porušila požadavek proporcionality;
 - žalovaná dovedla žalobcovu vlastní vinu na jeho finanční situaci s odkazem na dluhy vzniklé uložením pokut orgány veřejné moci; přehlédla fakt, že žalobce vyjma příspěvku na živobytí a příspěvku na bydlení nemá žádný příjem, kterým by mohl zastoupení zaplatit;
 - žalovaná bezdůvodně vyžadovala po žalobci, aby doložil existenci svého dluhu vůči I. H., ačkoliv prokázal, že nemá příjem, ze kterého by mohl zastoupení uhradit;
 - přestože žalobce nezískal práci prostřednictvím příslušného úřadu práce, kde je evidován, žalovaná dovedla, že se vyhýbá dosahování adekvátních příjmů;
 - rozhodnutí nutilo žalobce k protiprávnímu jednání;
 - žalovaná neurčila advokáta ani za úplaty, ačkoliv jí v tom nebránily žádné zvláštní okolnosti.

Rozhodnutí II a žaloba proti němu

4. Obdobnou žádostí ze dne 31. 7. 2024 žalobce požádal žalovanou o určení advokáta bezplatně k zastoupení před Ústavním soudem v řízení o ústavní stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2024, čj. 27 Cdo 152/2024-63. Žalovaná žádosti nevyhověla s totožným odůvodněním jako u rozhodnutí I, navíc však z toho důvodu, že jde o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva ve smyslu § 18c odst. 5 věta třetí zákona o advokacii. Tento závěr odůvodnila předpokladem zjevné neúspěšnosti žalobce v řízení před Ústavním soudem.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

5. Proti rozhodnutí žalované II se žalobce bránil žalobou, v níž uváděl totožné žalobní body, jako v žalobě proti rozhodnutí I. Nadto spatřoval nezákonnost rozhodnutí II v tom, že žalovaná předjímalá obsah rozhodnutí Ústavního soudu ve věci ústavní stížnosti, k jejímuž podání žalobce žádal o určení advokáta. Z rozhodnutí nelze zjistit, z jakého důvodu žalovaná dospěla k závěru o zjevně bezdůvodném uplatňování nebo bránění práva. Rozhodnutí II je založeno na domněnkách o postupu žalobce v řízení před Ústavním soudem a na předpokládaném posouzení ústavní stížnosti.

Vyjádření žalované a replika žalobce

6. Žalovaná navrhla, aby soud žaloby zamítl. Mj. uvedla, že rozsudek zdejšího soudu ze dne 19. 7. 2024, čj. 3 A 68/2023-55, jímž argumentoval žalobce, se týkal „zjevně bezdůvodného uplatňování práva“. Žalovaná se domnívá, že účelový postup nemůže podléhat ochraně.
7. Žalobce se v replice z 16. 4. 2025 ohradil proti „doodůvodňování“ napadených rozhodnutí teprve v řízení o žalobě. Požadoval, aby mu žalovaná ukázala, kde přesně ve formuláři je uveden požadavek, aby doložil negativní skutečnosti (příjem ze závislé činnosti) či jakým způsobem měl doložit příjmy ze sociálního zabezpečení.

II. Posouzení věci

8. Žaloby jsou včasné, podala je osoba k tomu oprávněná. Soud přezkoumal napadená rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů [§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.)], jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti. Vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
9. Žaloby nejsou důvodné.
10. U ústního jednání žalobce setrval na žalobních námitkách. Kromě jiného poukazoval na to, že z formulářů žádostí nebylo patrné, že měl dokládat příjmy za posledních 6 měsíců ohledně příjmů z dávek sociálního zabezpečení. Upozornil na rozdíly mezi zněním zákona a vyhlášky č. 120/2018 Sb., jejíž přílohou je formulář žádosti.
11. Žalovaná setrvala na tom, že žaloby jsou nedůvodné. Rozhodnutí I stojí na dvou nezávislých důvodech pro nevyhovění žádosti, zatímco rozhodnutí II až na třech.
12. Soud u jednání vypočetl důkazní návrhy, které žalobce uplatnil v žalobě. Vysvětlil, že formuláře obou žádostí, napadená rozhodnutí a doručenky k nim jsou založeny ve správních spisech, stejně tak jako výpis z účtu žalobce za červen 2024 a potvrzení Úřadu práce. Z obsahu správního spisu soud vychází, zpravidla listinami v něm obsaženými nedokazuje. V návaznosti na toto poučení žalobce nadále netrval na těchto důkazních návrzích. Soud také žalobci vysvětlil, že z úřední činnosti zná vlastní rozhodnutí ve věcech 3 A 68/2024, 17 A 87/2024 a 15 A 113/2024. Neshledal potřebu dokazovat ani jinou tuzemskou judikaturou, a to ani rozhodnutím Nejvyššího soudu, na které žalobce odkazoval. Z judikatury soud buďto s ohledem na její kvaziprecedenční potenciál vychází, nebo se s ní musí vypořádat a vyložit důvody, pro které s dříve vyslovenými závěry nesouhlasí. Soud u jednání k požadavku žalobce přečetl znění § 18c odst. 4 zákona o advokacii a konstatoval z vyhlášky č. 120/2018 Sb., o stanovení formulářů žádosti o určení advokáta a formuláře podnětu k poskytnutí jednorázové právní porady, tedy z předpisů, jejichž otisky žalobce předkládal soudu a které soud také založil do spisu.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

Žalobce k dotazu předsedy senátu potvrdil, že tento způsob naložení s jím předkládanými listinami ho uspokojil. Do spisu soud vložil i podání žalobce adresované k sp. zn. 11 A 5/2025, na které žalobce odkazoval během přednesu. Konečně soud zamítl návrh na výslech žalované, a to i k těm dílčím námitkám, ohledně nichž žalobce k poučení senátu o předběžném právním názoru setrval na požadavku k provedení tohoto výslechu. Dle soudu bylo na žalované, aby vše podstatné vysvětlila již v písemných vyhotoveních napadených rozhodnutí, popřípadě v přípustných mezích ve vyjádření k žalobě či během ústního přednesu u dnešního jednání. Ani eventuelní výslech žalované, jejího statutárního zástupce, případně jakéhokoli jiného jejího zaměstnance by z pohledu, jímž se soud věnuje žalobním důvodům, nemohl přinést skutkové poznatky důležité pro vydání dnešního rozhodnutí.

13. Stěžejními pro posouzení případu jsou ustanovení zákona o advokacii upravující bezplatné určení advokáta. Dle o § 18c odst. 5 zákona o advokacii

Komora určí advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně žadateli, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují. Komora určí advokáta k poskytnutí právní služby žadateli, který osvědčil splnění zákonných podmínek, bez zbytečného odkladu. Komora žádosti nevyhoví, jestliže jde o zneužití práva nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva.

14. Dle § 18c odst. 4 zákona o advokacii k žádosti

o určení advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně musí žadatel přiložit doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech. Podrobnosti náležitostí žádosti a způsob prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele v případě žádosti o poskytnutí právní služby bezplatně, jakož i rozsah údajů, které je žadatel povinen Komoře sdělit, stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.

15. Úvodem dlužno předeslat, že Ústavní soud nálezem ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, s účinností od 31. 12. 2023 zrušil § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“, čímž rozšířil právo na určení advokáta k poskytnutí právní služby i na žadatele, kteří nejsou nemajetní a o určení žádají z jiných důvodů. Pro nyní projednávanou věc však tento zásah Ústavního soudu není podstatný, neboť žalobce o určení advokáta žádal právě z důvodu své nemajetnosti (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 11. 2024, čj. 3 A 119/2023-50). V tomto kontextu je nedůvodnou poněkud nesrozumitelná námitka žalobce v žalobě proti rozhodnutí I uvedená pod bodem II.F. Pokud žalobce zamýšlel žádat žalovanou o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu, měl tak výslovně učinit.
16. Soud neshledal důvodnou námitku opožděnosti vyřízení žalobcových žádostí. K uvedené námitce soud odkazuje na ustálenou judikaturu správních soudů. Dle ní skutečnost, že rozhodnutí bylo vydané mimo zákonnou lhůtu, nepředstavuje nezákonnost rozhodnutí. NSS v rozsudku ze dne 10. 12. 2012, čj. 2 Ans 14/2012-41, poukázal, že je nutno „*mít na zřeteli, že lhůty pro vydání rozhodnutí jsou pouze lhůtami pořádkovými (jejich překročení samo o sobě nemůže vést k závěru o nezákonnosti procesního postupu či rozhodnutí, které z něj vzešlo) a jejich nedodržení vůbec nemusí být nečinností správního orgánu*“.
17. K obdobnému závěru NSS dospěl i v rozsudku ze dne 5. 6. 2024, čj. 7 As 16/2024-27 (tam viz další odkazy na ustálenou judikaturu). Nevydáním rozhodnutí ve stanovené lhůtě se správní orgán stává nečinným, přičemž prostředkem ochrany je v takovém případě žaloba proti nečinnosti. Ve shodě s výše uvedeným má soud za to, že lhůta pro vydání rozhodnutí

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

dle § 18c odst. 5 zákona o advokacii („bez zbytečného odkladu“) je rovněž lhůtou pořádkovou, na jejíž uplynutí zákon neváže žádné právní důsledky pro věc samu.

18. Soud zdůrazňuje, že rozhodnutí I žalovaná založila na dvou svébytných důvodech (pilířích) a rozhodnutí II na třech důvodech, pro které nemohla žalobci k jeho žádosti určit advokáta. Skutečnost, že žalovaná neurčila žalobci advokáta ze dvou, resp. tří odlišných důvodů, znamená, že soud by byl oprávněn zrušit napadená rozhodnutí jen a pouze v případě, pokud by v rámci soudního přezkumu neobstál žádný z důvodů, pro který žalovaná neurčila žalobci advokáta. Obstojí-li u každého z napadených rozhodnutí alespoň jeden ze samostatných důvodů, kterým žalovaná zdůvodnila napadená rozhodnutí, není soud oprávněn napadená rozhodnutí zrušit (rozsudek NSS ze dne 28. 7. 2021, čj. 8 As 138/2021-30, bod 14).
19. K **prvnímu důvodu** neurčení advokáta, tj. k tomu, že žalobce řádně neprokázal, že je osobou, jejíž příjmové a majetkové poměry dle § 18c odst. 5 věty první zákona o advokacii ve vztahu k § 18c odst. 4 téhož zákona odůvodňují určení advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně, soud úvodem konstatuje, že žalovaná vystavěla napadená rozhodnutí na řadě dílčích argumentů, které v souhrnu vedou k závěru, že žalobce neprokázal své příjmové a majetkové poměry (právě tím se posuzované věci skutkově odlišují od rozsudku 3 A 68/2023). Žalobce oproti tomu zpochybňuje pouze jednotlivé závěry, aniž bere v potaz odůvodnění napadených rozhodnutí jako celek. Zpochybnění jednoho tvrzení však nemusí vést k závěru o nesprávnosti celého odůvodnění, obstojí-li odůvodnění jako celek.
20. Žalovaná shledala, že žalobcem předložený výpis z účtu za měsíc červen 2024 nepokrývá celé šestiměsíční období jeho příjmů, jak předpokládá § 18c odst. 4 zákona o advokacii. Tomuto dílčímu závěru soud přitakal, jakkoli ho dílem korigoval (viz níže). Žalobcem předložený výpis z účtu mapuje pohyb na účtu žalobce v jediném měsíci, přestože § 18c odst. 4 zákona o advokacii požaduje předložit doklady o příjmech ve vztahu k posledním šesti kalendářním měsícům předcházejícím podání žádosti. Nadto soud uvádí, že žalobce v rámci žádosti neuvedl žádný bližší údaj o příjmech ze závislé činnosti a ze samostatné činnosti, tedy ani to, že žádný takový příjem nemá. Soud na tomto místě dodává, že odkaz žalobce na jiné soudní rozhodnutí, které žalobce označil v žádosti (v kolonce *A. Příjmy ze závislé činnosti*) s tím, že prostřednictvím rozsudku 3 A 68/2023 vyličuje své poměry, nelze považovat za řádné tvrzení o příjmech ze závislé činnosti. Žalovaná není povinna v odůvodnění soudního rozhodnutí, byť se vztahuje k jiné žádosti žalobce o určení advokáta, pátrat za žalobce po tom, zda a jak žalobce vyličil své příjmové poměry v jiném řízení (shodně rozsudek zdejšího soudu ze dne 29. 7. 2025, čj. 15 A 113/2024-62, bod 26, ve věci nynějšího žalobce). Na tom nic nemění potvrzení vydané Úřadem práce. Potud nelze žalované stran závěru o tom, že žalobce neprokázal své příjmy, nic vytknout.
21. U doložení příjmů v části IV.C. *Příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení* formuláře žádosti o právní službu pro fyzickou osobu se však soud neztotožnil s dílčím závěrem žalované. Jakkoli si je soud dobře vědom závěrů obsažených v rozsudku 15 A 113/2024, bod 28, a i toho, že v řádu několika málo měsíců posuzoval shodnou situaci u téhož žalobce, v nynější věci má za to, že žalobce dostal alespoň povinnosti vyličit a prokázat své příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení. Soud nepřehlíží znění § 18c odst. 4 zákona o advokacii ani závěry rozsudku 15 A 113/2024 co se týče požadavku, aby žadatel o určení advokáta v režimu tohoto ustanovení tvrdil a prokazoval výši svých příjmů za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti. Na druhou stranu dle soudu nelze odhlížet od toho, že žalobce, jakkoli nežádal o určení advokáta poprvé (viz dále), nepatří

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

ani mezi osoby právně vzdělané či mezi právní profesionály. Ostatně i proto žádal žalovanou o určení advokáta za účelem podání ústavních stížností. Za této zvláštní situace připadá soudu přespříliš přísné, aby požadoval po žalobci (žadatel o určení advokáta k poskytnutí právní služby), nechť se při vyplňování formuláře žádosti nespokojí pouze s konkrétním zadáním (zněním, poučením) obsaženým ve formuláři žádosti, ale uvede v něm i další formulářem nevyžadované informace, které (nad rámec formuláře) vyžaduje § 18c odst. 4 zákona o advokacii.

22. Soud v tomto ohledu souhlasí s poukazem žalobce, že formulář žádosti, který odpovídá příloze vyhlášky č. 120/2018 Sb., neobsahuje pro žadatele jasné a úplné zadání, a tedy zda mají dokládat své příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení za období posledních 6 měsíců, jak to vyžaduje § 18c odst. 4 zákona o advokacii, či nikoli. Formulář výslovně vyzývá žadatele k doložení příjmů za období posledních 6 měsíců v části IV.A. *Příjmy ze závislé činnosti* či v části IV.B. *Příjmy ze samostatné činnosti*. Zároveň z ničeho nelze dovodit, že tyto výzvy (zadání či poučení) platí i pro oddělenou část IV.C. formuláře, v níž tento požadavek (výzva k předložení dokladů) schází. Část IV.C. formuláře žádosti naopak vybízí žadatele, ať druh a výši dávky doloží příslušným rozhodnutím o přiznání dávky nebo potvrzením plátce příslušné dávky, které předloží v příloze. Pro případ, že je žadatel nemá k dispozici, formulář jej nabádá, nechť doloží druh a výši dávky poštovní poukázkou nebo výpisem z účtu.
23. Již jen z tohoto poučení žadatel mohl nabýt oprávněného dojmu, že svou povinnost prokázat příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení splnil již jen tím, že doložil onen výpis z účtu za červen 2024. Ostatně i formulář žádosti ho vybízel k předložení jen jednoho výpisu z účtu, nikoli několika výpisů za období posledních 6 měsíců. Za těchto okolností nelze žalobci klást k tíži, že přehlédl výslovný požadavek § 18c odst. 4, nechť doloží „všechny“ příjmy za posledních 6 měsíců, a tedy i všechny příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení za toto sledované období. Nedůslednost Ministerstva spravedlnosti, které přijalo vyhlášku obsahující vzor formuláře žádosti, resp. nečinnost žalované, která měla u Ministerstva spravedlnosti usilovat o odstranění této nedůslednosti, nelze klást k tíži žalobce. Soud míní, že v kontextu výše uvedeného předložení výpisu z účtu za červen 2024 žalobce dostatečně prokázal alespoň jeho příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení, a to nezávisle na tom, že příjmy ze závislé či samostatné činnosti relevantně netvrdil a ani jiné příjmy (např. nezdanitelné půjčky, příjmy z nájmu, apod.) vůbec neprokazoval. Soud nezpochybňuje závěr rozsudku 15 A 113/2024, že žalobce ve smyslu díkce § 18c odst. 4 zákona o advokacii neprokázal, od kdy pobírá příspěvky na bydlení a živobytí, resp. zda se tyto příspěvky vztahují k celému sledovanému období 6 měsíců. Avšak dle osmnáctého senátu na jeho vrub nemůže jít to, že ho formulář žádosti nevybídl k předložení dokladů k dávkám za období 6 měsíců, pokud tak ten samý formulář činil toliko ve vztahu k příjmům ze závislé či samostatné činnosti.
24. Tento dílčí závěr ovšem nic nemění na tom, že žalobce dle § 18c odst. 5 věty první zákona o advokacii neprokázal, že je osobou, jejíž příjmové a majetkové poměry odůvodňují určení advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně. Žalobce sice „měřítkem formuláře žádosti“ předložil podle přesvědčení osmnáctého senátu dostatečný podklad pro posouzení jeho dílčích příjmů z hmotného a sociálního zabezpečení, ovšem ve zbylé části příjmů, jejichž vylíčení a prokázání formulář požaduje, žalobce neunesl své břemeno tvrdit a osvědčit tyto zbylé druhý příjmů.

25. K poukazu žalobce na rozsudek zdejšího soudu sp. zn. 8 A 161/2019 soud uvádí, že napadená rozhodnutí jsou založena na odlišných skutečnostech, než rozsudek 8 A 161/2019, který soud vydal ve věci jiného žalobce. V právě odkazovaném rozsudku šlo o to, zda tehdejší žalobce měl dokládat, že nemá příjmy ze samostatné činnosti, jakkoli v posuzovaném období disponoval živnostenským oprávněním. V nynější věci žalobce doložil pouze výpis z účtu, a to ani ne za celé posuzované období posledních 6 kalendářních měsíců.
26. K namítané nezákonnosti napadených rozhodnutí z důvodu, že žalovaná nutila žalobce zpeněžit, tzn. pronajmout nebo prodat nemovitosti, které má žalobce ve spoluvlastnictví, soud uvádí, že (spolu)vlastnictví nemovitosti nemůže být důvodem, který by sám o sobě vedl k zamítnutí žádosti o určení advokáta. To však bez dalšího neznamená, že při celkovém posouzení příjmových a majetkových poměrů žadatele nelze ke (spolu)vlastnictví nemovitosti přihlídnout. (Spolu)vlastnictví nemovitosti totiž zpravidla vede k závěru, že žadatel není nemajetný, avšak tento majetek nelze použít k náhradě nákladů na advokáta. V této dílčí části je tak nutno námitce žalobce přisvědčit, respektive napadená rozhodnutí částečně korigovat (podrobněji rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2025, čj. 17 A 87/2024-71, či rozsudky 3 A 68/2023, bod 21 a násl., a 15 A 113/2024, bod 27).
27. Soudu pak není zřejmé, z čeho žalobce usuzuje, že ho žalovaná nutí k neoprávněnému vniknutí do obydlí jiného či že mu brání v přístupu k vlastněným nemovitostem. Žalovaná poukázala pouze na to, že žalobce obývá družstevní byt, aniž z uvedeného zjištění vyvozovala jakékoliv další závěry (např. že může podíl v družstvu prodat apod.). Námitka žalobce je tak v celkovém jejím kontextu nedůvodná (stejně rozsudek 15 A 113/2024, bod 27).
28. Nezákonnost napadených rozhodnutí nelze dovodit z toho, že žalovaná v odůvodnění napadených rozhodnutí vytkla žalobci, že nepředložil nájemní smlouvu na družstevní byt, který obývá. Předně je povinností žalobce, aby svá tvrzení uvedená v žádostech o určení advokáta řádně doložil (shodně rozsudky 17 A 87/2024 a 15 A 113/2024). Na nezbytnost doložení tvrzení uvedených v žádosti formulář žádosti opakovaně upozorňuje. Jestliže tedy žalobce mezi své výdaje zahrnul výši nájemného družstevního bytu, bylo jeho povinností toto tvrzení řádně doložit. Neučinil-li tak, nelze tuto skutečnost přičítat k tíže žalované.
29. K žalobcem opakovaným odkazům na rozsudek Krajského soudu v Praze sp. zn. 51 A 96/2023 a na jeho odst. 41 soud uvádí, že uvedený rozsudek se týká projednání žaloby žalobce na ochranu před nezákonným zásahem Policie ČR, který spočíval ve výzvě k provedení a v provedení identifikačních úkonů podle § 65 odst. 1 písm. a) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Dle soudu se jedná o případy s odlišným skutkovým půdorysem. Zatímco v nynější věci jde o předložení dokladů k žádosti dle zákona o advokacii, v odkazovaném rozsudku šlo o přiměřenost zásahu policie při provádění identifikačních údajů. Pokud žalobce po žalované požadoval dobrodiní určení advokáta, musel si být vědom, že žalovaná nebude moci posoudit jeho žádost bez toho, aby předložil veškeré potřebné podklady. Soud míní, že opakované odkazy žalobce na rozsudek 51 A 96/2023 nemohou obstát již jen z důvodu odlišnosti situací, které žalobce mylně spojuje.
30. Tvrzení nezákonnosti napadených rozhodnutí z důvodu, že I. H. je nucena prohlásit, z jakého důvodu není schopna poskytnout žalobci zápůjčku, neshledal soud důvodné. Z

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

napadených rozhodnutí totiž nikterak nevyplývá, že by žalovaná po žalobci požadovala, aby I. H. učinila jakékoliv prohlášení. Žalovaná pouze podotkla, že na životní náklady žalobce ve značném rozsahu přispívá I. H., přičemž pokud ta je žalobci schopna půjčovat částky v řádu tisíců až desetitísiců korun z titulu zápůjček, není zřejmé, z jakého důvodu není schopna žalobci poskytnout zápůjčku i na nyní požadovaná právní zastoupení. Z uvedeného kontextu žalobcem vytčené tvrzení neplyne.

31. Nezákonnost napadených rozhodnutí nezpůsobuje poukaz žalované, že žalobce nedoložil dluh vůči I. H. Jak soud uvedl výše, jestliže žalobce v žádostech mezi své dluhy uvedl i dluh vůči I. H., který nadto dosahoval vzhledem k poměrům žalobce nemalé výše (500 000 Kč), bylo jeho povinností ho doložit. Skutečnost, že tak neučinil, nelze klást k tíži žalované, ale výlučně žalobci.
32. Výtky žalobce, že napadená rozhodnutí jsou nezákonná, neboť je nucen předvídat, že má na své finanční situaci vlastní vinu, není důvodná. V napadených rozhodnutích žalovaná zohlednila, že do majetkové situace žalobce se promítají i různými orgány udělené pořádkové pokuty, tedy že žalobce má na svoji finanční situaci vliv. Samotné zohlednění uložených pořádkových pokut ze strany žalované nezpůsobuje nezákonnost napadených rozhodnutí. Žalovaná legitimně připojila k nosným důvodům i úvahu o dalších relevantních skutečnostech, které ovlivňují majetkové poměry žalobce, a přiměřeně tak dokreslila jeho celkovou majetkovou situaci.
33. Nezákonnost napadených rozhodnutí nelze konstatovat ani na základě výtky, že předjímají, že žalobce se vyhýbá dosahování adekvátních příjmů. Uvedené tvrzení je dle soudu vytrženo z kontextu jejich odůvodnění. Žalovaná přihlédla k tomu, že žalobce je vysokoškolsky vzdělanou osobou, v produktivním věku, není omezen v možnosti opatřit si prostředky pro živobytí (není invalidním důchodcem ani osobou zdravotně znevýhodněnou), tedy je osobou s lepšími dispozicemi pro profesní uplatnění, avšak žalobce svých schopností nevyužívá a bezdůvodně se vyhýbá dosahování adekvátních příjmů. Dle soudu z kontextu, v jakém žalovaná uvedené tvrzení učinila, nelze dovozovat nezákonnost napadených rozhodnutí, ale toliko zohlednění další skutečnosti utvářející celkový obraz o majetkové situaci žalobce. Soud pak má za to, že samotná evidence u Úřadu práce nepostačuje k závěru o nemožnosti získat zaměstnání, respektive ji nedokládá. Tato evidence totiž neodráží skutečné úsilí a snahu uchazeče o nalezení zaměstnání. Odkaz žalobce na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2473/2014 soud nepovažoval za relevantní, a to s ohledem na odlišné skutkové okolnosti. V případě, kterým se zabýval Nejvyšší soud, tamější žalobce doložil, že se snažil získat zaměstnání, avšak nebyl úspěšný. Tak tomu ovšem nebylo v nyní posuzovaném případě.
34. I když soud odhlédne od poukazu žalované na možnost žalobce zpeněžit svůj vlastnický podíl na nemovitostech v k. ú. Vráž u Berouna, napadená rozhodnutí ob stojí v části neurčení advokáta z jiného důvodu. Žalobce totiž, jak uvedeno výše, neprokázal své příjmové a majetkové poměry. Žalovaná nevystavěla napadená rozhodnutí pouze na úvaze ohledně možnosti prodat podíl na nemovitostech, ale zejména na tom, že žalobce jen nedostatečně tvrdil a řádně neprokazoval své příjmové a majetkové poměry za celé sledované období. V kontextu nedostatečných tvrzení a neúplného doložení poměrů žalobce se pak soudu nejvíce jeví jako nezákonný poukaz žalované na to, že žalobce také spoluvlastní nemovitost, v níž nebydlí. Toto zjištění jen dokresluje situaci žalobce. Soud opakuje, že by byl oprávněn zrušit napadená rozhodnutí jen a pouze za situace, v níž by v rámci soudního přezkumu u obou napadených rozhodnutí neobstál žádný z důvodů, pro

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

který žalovaná žalobci neurčila advokáta. Jak je patrné z právě uvedeného, žalobce neprokázal své majetkové a výdělkové poměry, a již jen proto soud musel žaloby zamítnout.

35. Pouze pro úplnost soud dodává, že žalobce ve formuláři žádosti mezi své jiné nezdanitelné příjmy dle kapitoly IV.D. *Další příjmy* zahrnul mj. také nájemné, avšak toto tvrzení vůbec nespecifikoval ani nedokládal. Již jen tato skutečnost přitom mohla svědčit pro závěr o nedostatečném doložení příjmů žalobce, jelikož žalovaná si v důsledku tohoto „torza tvrzení“ nemohla učinit řádný obraz o jeho majetkové situaci. Přitom soud druhým dechem dodává, že z uvedeného tvrzení není jasné, zda jde o příjem z nájemného z nemovitostí, jejichž je spoluvlastníkem, či o jiné nespecifikované nájemné.
36. Pokud jde o **druhý důvod** neurčení advokáta, tj. zneužití práva na bezplatnou právní pomoc ve smyslu § 18 odst. 5 věty třetí zákona o advokacii, je zřejmé, že argumentace žalované je založena pouze na počtu žádostí žalobce (stejně jako v rozsudku 15 A 113/2024). Žalovaná odkázala toliko na počet žádostí žalobce, avšak blíže nepopsala konkrétní případy, ve kterých by se zabývala skutkově obdobnými případy žalobce. Žalovaná tak v napadených rozhodnutích nerozvedla, z čeho usoudila, že se v případě žalobce jedná o zneužití práva na bezplatnou právní pomoc ve smyslu § 18 odst. 5 věty třetí zákona o advokacii. Jinými slovy, v napadených rozhodnutích absentuje popis konkrétních okolností (důvodů), z nichž žalovaná dovodila, že žalobci nejde o vyřešení sporné otázky, nýbrž o vyvolání a vedení sporu jako takového, resp. o vyvolání množství řízení. Pouhé konstatování, že žalovaná eviduje od roku 2017 ve svém evidenčním systému 44 žádostí žalobce o určení advokáta (nadto pak v případě, kdy mu bylo v 18 případech vyhověno), samo o sobě neindikuje závěr o tom, že se jedná o zneužití práva na bezplatnou právní pomoc.
37. Soud nevyklučuje, že mnohonásobné a opakované podávání žádostí o určení advokáta může být v obecné rovině ukazatelem „sudičství“ žadatelů, resp. zneužívání institutu určení advokáta. Poukaz na prostý počet žádostí však sám o sobě bez bližšího odůvodnění neobstojí (viz např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2024, čj. 10 A 76/2023-99). V tomto ohledu soud odkazuje na rozsudek ze dne 12. 8. 2021, čj. 5 As 186/2021-15, v němž NSS uvedl, že *„sama četnost stěžovatelem vedených sporů by nevedla k závěru o zneužití práva, podstatná je však povaha těchto sporů, z nichž není patrné, že by se skutečně jednalo o legitimní obranu práv a oprávněných zájmů stěžovatele, naopak vše nasvědčuje tomu, že smyslem je pro stěžovatele samotné vedení těchto sporů“*. Z odůvodnění napadených rozhodnutí nelze zjistit, zda se u žalobce v minulosti jednalo o nelegitimní procesní obranu vedenou pouze s cílem vyvolat spor, a nikoli proto, aby žalobce hájil svá konkrétní práva a zájmy. Tato námitka žalobce je proto ve vztahu k oběma rozhodnutím důvodná.
38. **Třetím z důvodů**, který však žalovaná uvedla pouze v rozhodnutí II, je zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva dle § 18c odst. 5 věta třetí zákona o advokacii (stejně jako v rozsudku 3 A 68/2023). NSS v rozsudku ze dne 28. 7. 2021, čj. 8 As 138/2021-30, v podstatě postavil pojem *„zjevně bezdůvodné uplatňování práva“* na roveň kategorii zjevné neúspěšnosti návrhu dle § 36 odst. 3 s. ř. s., tedy právní kvalifikace užití při rozhodování o návrhu na osvobození od soudních poplatků a pro ustanovení advokáta v řízení před soudem. NSS vyložil, že podstatou *„obou institutů je neustanovit zástupce a nehradit jeho náklady z veřejných financí pro zbytečnost a nedůvodnost takového postupu. I kdyby byl zástupce ustanoven, jeho jakákoliv aktivita by nemohla vést k úspěchu ve věci. I přestože je tak*

slovní vyjádření obou ustanovení jiné, jejich význam je v zásadě shodný, pouze pojem použitý v zákoně o advokacii lze považovat za o něco málo širší“.

39. Podle rozsudku NSS ze dne 24. 3. 2006, čj. 4 Ads 19/2005-105, č. 909/2006 Sb. NSS, by zjevná neúspěšnost návrhu podle § 36 odst. 3 s. ř. s. měla být zjistitelná bez pochyb okamžitě, měla by být nesporná a naprosto jednoznačná bez toho, aby bylo prováděno dokazování. V rozsudku ze dne 19. 12. 2007, čj. 7 Afs 102/2007-72, pak NSS uvedl, že
 vlastnost „zjevně neúspěšného návrhu“, kterou zákonodárce vyjádřil pojmem „zjevně“, je třeba vykládat jako vlastnost návrhu seznatelnou „na první pohled“, jehož neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjistitelná. Takovým „zjevně neúspěšným návrhem“ může být např.: opožděně podaná žaloba, opožděně podaná kasační stížnost; návrh na prominutí zmeškání zákonné lhůty, kterou nelze promítnout; návrh, který je výslovně (bez meritorního posouzení charakteru a povahy žalobou napadeného úkonu) vyloučen z meritorního přezkoumání, jako je např. kasační stížnost proti usnesení o přerušení řízení.
40. Z judikatury NSS vyplývá, že zjevně bezúspěšným návrhem, resp. i zjevně bezdůvodným uplatňováním práva mohou být situace, kdy se osoba svým návrhem sice snaží domoci určitého procesního výsledku, ovšem činí to za takových podmínek, které úspěšnost této procesní aktivity už na první pohled zcela negují. Typickým příkladem zjevné procesní neúspěšnosti (zjevně bezdůvodného uplatňování práva) pak mohou být především opožděné žádosti, návrhy či opravné prostředky.
41. V projednávaném případě žalovaná založila závěr o zjevně bezdůvodném uplatňování a bránění práva dle § 18c odst. 5 zákona o advokacii na tom, že Krajský soud v Praze v usnesení čj. 27 Co 152/2024-63 potvrdil rozhodnutí ze dne 14. 5. 2024, čj. 17 C 322/2023-48, kterým Okresní soud v Mělníku zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. Dle ní soudy shledaly, že žalobce netvrdil žádné konkrétní skutkové okolnosti, které by zakládaly nárok vůči žalované MUDr. E. D. Jednalo se o svévolné nebo zjevně bezúspěšné uplatňování práva. Odvolací soud poukázal i na další obdobné případy, které u něj vedl žalobce (např. sp. zn. 27 Co 78/2024, 27 Co 15/2024, 27 Co 75/2024), v nichž se rovněž domáhal osvobození od poplatků a ustanovení advokáta. Soudy zároveň konstatovaly, že žalobce dostatečně nedoložil svou majetkovou situaci a že i v těchto případech se ze strany žadatele jedná o svévolné nebo zjevně bezúspěšné uplatňování práva.
42. Žalovaná dále zmínila, že Ústavní soud se ve své ustálené judikatuře (např. nálezy II. ÚS 3847/19, IV. ÚS 681/20, II. ÚS 3665/17) opakovaně vyjadřoval tak, že posouzení podmínek pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta spadá výlučně do rozhodovací sféry obecných soudů. Ústavní soud nepřehodnocuje skutkové závěry těchto soudů, pokud nedojde k extrémnímu porušení principů spravedlnosti, jako je svévolný výklad, nerespektování kogentní normy nebo absence jakéhokoli odůvodnění. V žalobcově věci však obecné soudy rozhodly řádně, v souladu se zákonem i judikaturou, a své rozhodnutí náležitě odůvodnily. Žalobci neustanovily advokáta, protože neprokázal svou majetkovou situaci, resp. jeho návrh byl shledán zjevně bezdůvodným. Ústavní soud tedy nemá důvod se věcí věcně zabývat, protože rozhodnutí obecných soudů nevybočuje z rámce principů spravedlnosti. Ústavní stížnost žalobce by tak zjevně byla bezdůvodná.
43. Se závěry žalované se soud neztotožnil. Žalovaná nemůže shledat zjevnou bezdůvodnost uplatňování práva na základě toho, že odvolací soud shledal jednání žalobce svévolným či že se dle něj jednalo o zjevně bezúspěšné uplatňování práva. Jde totiž o to, že právě správnost těchto rozsudků, kterými žalovaná argumentuje, zamýšlel žalobce napadnout u

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

Ústavního soudu. Žalovaná nemohla nahradit věcné posouzení, které náleželo jen a pouze Ústavnímu soudu. Za nynější situace nemohla předjímat názor Ústavního soudu. Jak již uvedl NSS např. v rozsudku ze dne 9. 1. 2025, čj. 4 As 168/2024-44, č. 4667/2025 Sb. NSS, bod 22, žádosti o určení advokáta lze nevyhovět „jen při zjevné neexistenci procesních předpokladů řízení o ústavní stížnosti (např. při její zjevné opožděnosti nebo nepřipustnosti) nebo jde-li z hlediska rozhodných skutkových okolností o věc v judikatuře Ústavního soudu již řešenou a vyslovený právní názor Ústavního soudu vylučuje, že by ústavní stížnost mohla být shledána důvodnou. V pochybnostech je třeba rozhodnout ve prospěch určení advokáta“. Důvodným není ani tvrzení, že se Ústavní soud opakovaně vyjádřil, že samotné spory o ustanovení zástupce nedosahují intenzity opodstatňující porušení základních práv a svobod. Sama žalovaná totiž správně zmínila, že existují také případy, v nichž Ústavní soud věcně posuzoval tuto otázku, byť jsou tyto kauzy relativně výjimečné. Již jen proto nelze říct, že by dosavadní závěry Ústavního soudu v obdobných věcech vylučovaly důvodnost či připustnost žalobcovy ústavní stížnosti. Z toho však plyne, že žalovaná nemohla s bezpodmínečnou jistotou shledat, že by se Ústavní soud meritorně nezabýval ústavní stížností žalobce, byť se jí to jevílo pravděpodobným. Nemohla presumovat závěry Ústavního soudu, resp. z toho důvodu označit uplatňování práva žalobcem za zjevně bezdůvodné. Soud výše uvedl, v čem může spočívat tato zjevná bezdůvodnost – opožděně podaná žaloba, opožděně podaná kasační stížnost, návrh na prominutí zmeškání zákonné lhůty, kterou nelze prominout atd. Jedná se tedy o spíše procesní důvody, u kterých je evidentní jejich zjevná bezdůvodnost. Vlastní je jím i určitá bezrozpornost. To však neplatí pro nyní posuzovaný případ, protože jak již soud uvedl, žalovaná argumentovala odůvodněním rozsudku, jehož zákonnost žalobce zamýšlel napadnout u Ústavního soudu. S naprostou jistotou nelze určit, že Ústavní soud by rozhodl právě tak, jak se domnívala žalovaná.

44. Obě napadená rozhodnutí tedy v soudním přezkumu neobstála stran druhého důvodu, který spočíval ve neprokázaném zneužívání práva na bezplatnou právní pomoc ve smyslu § 18c odst. 5 věty třetí zákona o advokacii. Rozhodnutí II pak neobstálo i co do posouzení podmínky zjevně bezdůvodného uplatňování nebo bránění práva. Vzhledem k tomu, že u obou rozhodnutí obstál alespoň zčásti jeden svébytný důvod (první důvod), pro který žalovaná neurčila žalobci advokáta, soud nemohl ani jedno z napadených rozhodnutí zrušit.

III. Závěr a náklady řízení

45. Soud neshledal žaloby důvodnými, a proto je podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
46. O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl ve sporech úspěšný a žalovanému nevznikly žádné účelně vynaložené náklady nad rámec jeho běžné činnosti. Soud tedy nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků (výrok II).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje NSS.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá NSS. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet NSS lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 8. září 2025

Martin Lachmann v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.